

Dragi čitatelji,

pred vama je prvi broj časopisa *Hrvatski jezik*, znanstveno-popularnoga časopisa namijenjena srednjoškolcima, studentima, učiteljima, profesorima hrvatskoga jezika, lektorima, prevoditeljima, novinarima, stručnjacima različitih struka i svima koji se bave hrvatskim jezikom i kojima je stalo do jezične kulture. Časopis je zamišljen kao tromjesečnik i izlazit će krajem ožujka, lipnja, rujna i prosinca.

Prvi broj izlazi 17. ožujka 2014. godine, na obljetnicu objavljivanja *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika* u listu *Telegram*.

U političkome ozračju koje je dovelo do hrvatskoga proljeća 1971. godine središnje hrvatske znanstvene, kulturne i sveučilišne ustanove potpisale su 1967. *Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika* u kojoj su iznesena dva osnovna zahtjeva:

1) Ustavnim propisom utvrditi jasnu i nedvojbenu jednakost i ravnopravnost četiriju književnih jezika: slovenskoga, hrvatskoga, srpskoga, makedonskoga.

U tu svrhu treba izmijeniti formulaciju iz Ustava SFRJ, čl. 131, koja bi morala glasiti ovako:

»Savezni zakoni i drugi opći akti saveznih organa objavljuju se u autentičnom tekstu na četiri književna jezika naroda Jugoslavije: srpskom, hrvatskom, slovenskom, makedonskom. U službenom saobraćaju organi federacije obvezno se drže načela ravnopravnosti svih jezika naroda Jugoslavije.«

...

2) U skladu s gornjim zahtjevima i objašnjenjima potrebno je osigurati dosljednu primjenu hrvatskoga književnog jezika u školama, novinstvu, javnom i političkom životu, na radiju i televiziji kad se god radi o hrvatskom stanovništvu, te da službenici, nastavnici i javni radnici, bez obzira otkuda potjecali, službeno upotrebljavaju književni jezik sredine u kojoj djeluju.

Deklaracija je upućena „Saboru SRH, Saveznoj skupštini SFRJ i cjelokupnoj našoj javnosti”, a cilj joj je bio „da se prilikom promjene Ustava izložena načela nedvosmisleno formuliraju i da se u skladu s time osigura njihova potpuna primjena u našem društvenom životu.”

Deklaracija je rezultat neprestanoga i rastućega pritiska na hrvatski jezik i sužavanja područja njegove uporabe. *Deklaracijom* se traži da se poštuju zakonske odredbe i osigura stvarna jednakost standardnih jezika na području Jugoslavije, poziva se na načela nacionalnoga suvereniteta, traže se ustavne promjene koje bi omogućile neometan razvoj hrvatskoga jezika.

Potpisnici *Deklaracije*, istaknuti hrvatski jezikoslovci, filolozi i književnici, proganjani su i osuđivani.

Na tribini o *Deklaraciji* u Tovarniku u prosincu 1990. godine iznesena je zamisao da se u spomen na taj dokument od 13. ožujka (datum prihvaćanja *Deklaracije* u Matici hrvatskoj) do 17. ožujka (datum njezina objavljivanja u listu *Telegram*) održavaju Dani hrvatskoga jezika. Prijedlog su prihvatili Matica hrvatska i Hrvatsko filološko društvo, a 1997. godine, na 30. obljetnicu objavljivanja, Hrvatski je sabor odlučio da se Dani hrvatskoga jezika svake godine održavaju od 11. do 17. ožujka. U tome bi razdoblju u svekolikome javnom životu, u tiskanim i elektroničkim medijima, a posebno u znanosti, kulturi i školstvu, osobitu pozornost trebalo posvećivati vrijednostima istaknutim u *Deklaraciji* i pitanjima na koja se ona odnosi. Ove je godine Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje pokrenuo manifestaciju Mjesec hrvatskoga jezika, koja počinje na međunarodni dan Dan materinskoga jezika, 21. veljače, a završava na dan objave *Deklaracije* u listu *Telegram*. To je i razlog zašto se ovaj prvi broj časopisa *Hrvatski jezik* baš danas, 17. ožujka, nalazi pred vama.

Sadržaj časopisa *Hrvatski jezik* bit će ovaj:

Na početku časopisa nalazi se znanstveno-popularni članak o kojemu aktualnom jezičnom pitanju. Posebna će se pozornost posvetiti funkcionalnim stilovima hrvatskoga jezika te pravopisnim i gramatičkim problemima koji se pojavljuju u pojedinim strukama (tijekom javne rasprave o *Hrvatskome pravopisu* dobili smo mnogo pitanja i prijedloga koji upućuju na to koliko je ta tema zanimljiva i potrebna), terminološkim problemima, jeziku medija, jeziku i nazivlju koje se upotrebljava u školskim udžbenicima i programima itd. Zatim slijede kraći članci raspoređeni po rubrikama.

U rubrici **Jezik i društvo** govori se o hrvatskome jeziku u društvenome kontekstu s etnolingvističkoga i sociolingvističkoga stajališta. Tu će biti riječi i o jezičnim stereotipima, žargonima, dijalektima itd.

Rubrika **Domaća zadaća** uključuje sve što je povezano s hrvatskim jezikom u školi. To je jedina rubrika čija urednica nije zaposlenica Instituta, nego profesorica koja radi u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu i ima veliko iskustvo u sastavljanju ispita i ocjenjivanju školskih eseja na državnoj maturi. Njezina će iskustva sigurno biti dragocjena i profesorima i učiteljima i učenicima.

U rubrici **Od Mile do Drage** obrađuju se antroponimijske teme, ponajprije postanje i motivacija osobnih imena, prezimena i nadimaka.

Rubrika **U dva klika mišem** govori o računalnome i informatičkome nazivlju te o računalnome i informatičkome žargonu.

U rubrici **Od A do Ž** govori se o značenju frazema koje čujemo svakodnevno, a često ne znamo ni kako su nastali ni što zapravo znače.

Rubrika **Lektorske bilješke** donosi odgovore na pitanja i jezične nedoumice lektora, prevoditelja, novinara... koji se, kad naiđu na jezični problem, obraćaju jezičnim savjetnicima Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

U rubrici **Vremeplov** nalazi se izbor iz zanimljivih i još uvijek aktualnih tekstova koji su nastali u nekim drugim vremenima. U prvome broju možete pročitati pojedine misli Stjepana Ivšića, urednika časopisa *Hrvatski jezik* koji je izlazio 1938. i 1939. godine.

U rubrici **Čitaonica** prikazat će se novoobjavljena knjiga za koju smatramo da bi mogla zanimati širi čitateljski krug. Kako bi prikaz bio življi i popularniji, osim samoga sadržaja knjige, kad god je to moguće, bit će objavljen i kratak intervju s autorom ili urednikom.

Iako su prvi broj časopisa *Hrvatski jezik* priredili isključivo znanstvenici i suradnici Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, daljnje izlaženje časopisa moguće je samo uz suradnju s čitateljima te uz njihovu potporu. Stoga pozivamo sve čitatelje da nam svoje komentare, primjedbe i prijedloge šalju na mrežnu adresu hrijezik@ihjj.hr. Osim svojih primjedaba i prijedloga u časopis možete slati i radove za koju od rubrika. Svaka rubrika ima urednika koji je u prvome broju i autor priloga. Urednici rubrika odabiru i priređuju radove za objavljivanje.

Stoga, dragi čitatelji, ako vam se ovaj prvi broj *Hrvatskoga jezika* svidio i ako želite aktivno sudjelovati u njegovu nastanku, šaljite nam svoje primjedbe, prijedloge i priloge te se pretplatite na naš i vaš časopis *Hrvatski jezik*.

Uredništvo
17. ožujka 2014.